

*T.I. Чумікова,
Національний університет харчових технологій
Л.М. Закревська*

К.е.н., доц., Національний університет харчових технологій

Економічна стабільність підприємства: сутність та складові елементи

У статті розкрито сутність економічної стабільності підприємства, визначено її складові елементи. Встановлено зв'язок між поняттями «економічна стабільність», «фінансова стійкість» та «економічна стійкість».

Ключові слова: економічна стабільність, фінансова стійкість, економічна стійкість.

*T.I. Чумикова,
Национальный университет пищевых технологий
Л.М. Закревская*

К.э.н., доц., Национальный университет пищевых технологий

**Экономическая стабильность предприятия: сущность и составляющие
элементы**

В статье раскрыта сущность экономической стабильности предприятия, определены ее составляющие элементы. Установлена связь между понятиями «экономическая стабильность», «финансовая устойчивость» и «экономическая устойчивость».

Ключевые слова: экономическая стабильность, финансовая устойчивость, экономическая устойчивость.

*T.I. Chumikova,
National University of Food Technologies
L.M. Zakrevska*

Candidate of economic sciences, National University of Food Technologies

The economic stability of the enterprise: the essence and components

The article reveals the essence of economic stability, defined by its constituent elements. The connection between the concepts of "economic stability", "financial stability" and "economic stability."

Key words: economic stability, financial sustainability, economic sustainability.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми забезпечення економічної стабільності підприємства зумовлена сучасною ситуацією ринкової економіки, що характеризується високим рівнем невизначеності, жорсткої конкуренції та

різноманітністю ризиків. Сучасний ринок постійно змінюється. Оскільки зміни відбуваються швидко, то пристосування до них стає суттєвою перевагою підприємств у конкурентній боротьбі. У цих умовах виробники повинні орієнтуватися на нові принципи та методи, засновані, передусім, на удосконаленні внутрішнього механізму управління сталим функціонуванням підприємств. Головним компонентом такої організації є економічна стабільність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вчених-економістів працюють над проблемами досягнення стабільного розвитку економіки та забезпечення її стійкості. Значний внесок у розробку питань по розглянутій тематиці внесли дослідження Н.О. Шпака, М.І. Романишина [4], О.В. Шубровської [8], Н.В. Шандової [7], А.В.Перетятко [3], О.М. Сологуб [5], В.І. Аранчія [1], О.А. Чигиринець [6] та ін. Детальний аналіз наукових праць вищезгаданих дослідників так і не надав однозначної інтерпретації сутності економічної стабільності підприємства та методик її оцінювання.

Постановка цілей. Основною метою дослідження є систематизація складових елементів економічної стабільності підприємства з подальшим використанням даної дефініції для обґрунтування прийняття управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу. Термін «стабільність» (лат. *stabilis*) запозичений з природничих наук та означає стійкий стан, здатність до тривалого існування, збереження в часі. На практиці точність його визначення досягається завдяки виділенню різних видів стабільності. Ця категорія потребує ретельного дослідження, оскільки у економічній літературі існує багато думок щодо її застосування. Стабільність асоціюється з порядком, незмінністю, рівновагою, стійким функціонуванням.

Дефініція «економічна стабільність» використовується для опису стану системи, її структури і окремих елементів або підсистем, процесів та відносин [3, с. 3].

В економічній літературі дане поняття використовується досить рідко, немає однозначності його визначення, не вироблено єдиного комплексного підходу щодо визначення складових елементів. Це можна пояснити впливом двох чинників. Насамперед, поняття "економічна стабільність" широко застосовують для аналізу макрорівня та стану економіки держави загалом. З іншого боку, економічну стабільність підприємства часто ототожнюють із його фінансовою чи економічною стійкістю, що є помилковим.

Для визначення сутності поняття «економічна стабільність» розглянемо трактування вчених (таблиця 1).

Визначення поняття «економічна стабільність»

Науковці	Визначення поняття «економічна стабільність»
М. І. Романишин [4]	Розглядають економічну стабільність підприємства під кутом зору його здатності в умовах прояву дестабілізаційних чинників бізнес-середовища ефективно здійснювати виробничо-господарську діяльність, формувати якісний стратегічний потенціал, підтримувати заданий рівень конкуренто-спроможності та результативності у довгостроковій перспективі з економічною вигодою та фінансовою незалежністю для підприємства.
О.Сологуб [5]	Визначає економічну стабільність як врівноважений, збалансований стан економічних, фінансових і соціальних ресурсів підприємства, а також їх взаємозв'язків у межах виробничо-збутової системи, що забезпечує стабільні умови для її відтворення, у тому числі за наявності внутрішніх і зовнішніх несприятливих впливів, що досягається за допомогою здійснення спеціалізованого комплексу різнопланових фінансово-економічних і організаційних заходів з алгоритмом відповідних дій.
Н. Любченко [2]	Під економічною стабільністю розуміє стан, обумовлений сукупністю властивостей найважливіших складових елементів суб'єкта господарювання: виробничої діяльності, організаційної роботи, фінансово-грошового обігу, матеріально-технічної бази, ресурсного забезпечення, кадрового та інтелектуального потенціалів
Н. В. Шандова [7]	Економічну стабільність визначають: економічне зростання як визначальний фактор і економічна рівновага (стан внутрішнього й зовнішнього середовища підприємства), що підтверджує нормальне функціонування всіх підсистем підприємства.

А.В.Перетяцько [3]	Економічна стабільність підприємства - це врівноважений стан економічних показників у певному інтервалі часу та в межах значення показника, перетнувши який може наступити порушення рівноваги економічної діяльності підприємства.
--------------------	---

Проаналізувавши різні підходи до визначення поняття «економічна стабільність підприємства» ми дійшли висновку, що воно є ширшим за існуючі в економічній літературі категорії економічної та фінансової стійкості. Вона являє собою стан, коли економічна система функціонує в стані рівноваги, зберігаючи незмінною свою структуру. Тоді як, економічна стійкість - це здатність зберігати показники на певному рівні, незважаючи на постійний вплив зовнішнього та внутрішнього середовища, а фінансова стійкість відображає стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність.

Показники економічної стійкості - це частина інформації, яка відображає стан всієї системи. Розгляд та аналіз невеликих, але важливих «фрагментів» допомагає краще зрозуміти повну картину [1, с. 11].

Попри це, аналіз літературних джерел дає підстави стверджувати, що деякі автори економічну стабільність розглядають як один із основних чинників, що впливає на активізацію інвестиційних можливостей економіки держави.

Шандова Н.В. зазначає, що економічну стабільність формують два чинники, які здатні забезпечити ефективне функціонування всіх підсистем суб'єкту господарювання. Перший із них, він же є і визначальним, – економічне зростання. Другий чинник описує адекватний стан внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства, тобто його економічну рівновагу [7, с. 279].

Забезпечення економічної стабільності підприємства зводиться до необхідності утримання чотирьох головних показників (фінанси, маркетинг, економічна безпека, соціальна сфера) у межах оптимальних тенденцій. Цей вибір зумовлений тим, що від результату маркетингової діяльності залежить попит на продукцію підприємства; економічна безпека гарантуватиме довготривалість перспектив знаходження підприємства на ринку й у галузі; соціальна стабільність підприємства забезпечує як стабільність організаційної структури, невисоку плинність

кадрів, так і стабільний позитивний мікроклімат у колективі. Узагальнену структуру складових економічної стабільності підприємства наведено на рис.

**Рис. Складові елементи економічної стабільності підприємства
(узагальнено автором на основі [5])**

Дані складові елементи визначають зміст економічної стабільності підприємства, від яких залежить успішність функціонування суб'єктів ринкових відносин.

Економічний розвиток підприємства буде стабільним, якщо виконуються наступні основні умови:

- суб'єкт господарської діяльності сумісний з іншими структурами на макроекономічному рівні і спрямований на виконання стратегічних завдань розвитку економіки в цілому;

- суб'єкт господарської діяльності володіє певним рівнем самостійності та автономності, тобто представляє собою цілісний сформований організм, який постійно розвивається;

- суб'єкт господарської діяльності зберігає свою сукупну властивість функції при зміні його форми та структури;

- відтворювальні процеси суб'єкта господарювання відповідають динаміці потреб в межах економічного суспільства та макросистеми;

- суб'єкт господарської діяльності володіє потенціалом самоорганізації та саморозвитку [2, с. 23].

На наш погляд, стабільність забезпечується й через стійкість, тому дані категорії є взаємопов'язаними та несуть практичну цінність в економічних дослідженнях.

Дослідивши складові економічної стабільності підприємства, можемо дати наступне визначення даної категорії - це здатність суб'єкта ринкових відносин в умовах впливу дестабілізуючих чинників бізнес-середовища ефективно здійснювати виробничо-господарську діяльність, формувати якісний стратегічний потенціал, підтримувати заданий рівень конкурентоспроможності та результативності у довготерміновій перспективі з економічною вигодою та фінансовою незалежністю.

Висновки. Економічна стабільність підприємства – економічна категорія, яка обумовлює подальший розвиток суб'єкта ринкових відносин. Вона забезпечується завдяки взаємодії внутрішніх складових системи: фінансовій стабільності, соціальній стабільності, маркетинговій та економічній безпеці. Також, варто наголосити, що стабільність забезпечується й через стійкість, зокрема, фінансову і економічну.

Актуальним у подальших дослідженнях є визначення перспектив розвитку підприємств з врахуванням економічної стабільності на сучасному етапі. Є переконання, що подальші дослідження даної дефініції можуть суттєво мінімізувати ризики у діяльності суб'єктів ринкових відносин.

Список використаної літератури

1. Аранчій В. І. Інтегральні підходи до оцінювання економічної стійкості аграрних підприємств / В. І. Аранчій, М. О. Удовіченко. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Nppdaa/econ/2012/10.pdf.

2. Любченко Н.Л. Механізм забезпечення економічної стабільності промислових підприємств: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. МУ.ММ.М4 / Наталія Леонідівна Любченко. – Х.І ОМ1М. – 46 с.

3. Перетятко А. В. Дослідження сутності поняття економічна стабільність промислового підприємства / А. В. Перетятко. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Suek/2011_3/Peret.pdf.

4. Романишин М.І. Економічна стабільність підприємства: сутність та її складові / Н.О. Шпак, М.І. Романишин // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: Зб. наук.-техн. пр. - Львів: РВВ НЛТУ України. - 2009. - Вип. 19.10. - С. 248-253.

5.Сологуб О. М. Забезпечення економічної стабільності підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / О.М. Сологуб. - К.:ПВНЗ "Європейський ун-т", 2012. - 20 с.

6.Чигиринець О.А. Інвестиційна стратегія підприємств в системі стимулів активізації інвестиційних процесів в національній економіці / О. А. Чигиринець // Іноземні інвестиції та національний капітал: парадигма взаємодії : зб. наук. праць. Серія: Безпека економічних трансформацій. – К. : Вид-во "Сатсанга", 2001. – Вип. 15. – 108 с.

7.Шандова Н.В. Управління процесами розвитку підприємств машинобудування / Н.В. Шандова // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 276-282.

8.Шубровська О.В. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О. Шубровська // Економіка України. - 2005. - № 1. - С. 36-42.

Відомості про авторів

Чумікова Тетяна Іванівна. **Дата народження:** 08.02.1993 року.

Студентка Національного університету харчових технологій, кафедра економіки і права. **Місце розташування:** вул. Володимирська, 68. **Місце проживання:** м. Київ, вул. Петрицького, 12, кім. 806. **Контактний телефон:** (066) 844-39-15.

Закревська Людмила Миколаївна. **Дата народження:** 18.04.1978 року

Доцент кафедри економіки і права Національного університету харчових технологій. **Кандидат економічних наук, доцент.** **Місце розташування:** вул. Володимирська, 68, корпус В, кім. 509. **Місце проживання:** м. Буча, вул. Н. Шосе, б. 11-а, кв. 17. **Контактний телефон:** (097) 916-72-55.